

||| månadens epiztel

Epizteln belyser denna gång bland annat utbrott av bovin tuberkulos hos människor i England, att herpes-

virus för första gången påvisats hos ål i Sverige och vaccination mot fågelinfluensa i djurparker. Epizteln är ett samarbete mellan SVA och Jordbruksverket och är i det här numret sammanställd av Helena Ohlsson, SVA och Jessica Dahlberg, Jordbruksverket.

UTBROTT AV BOVIN TUBERKULOS HOS MÄNNISKA

I Storbritannien har sex personer konstaterats smittade av *Mycobacterium bovis*. De har alla smittats med samma stam. En person har avlidit. Bovin tuberkulos anses vanligen mindre smittsamt mellan människor än *M tuberculosis*, men förekommer emellanåt. Det aktuella utbrottet är ovanligt eftersom så många personer var inblandade och alla var unga vuxna. Predisponerande faktorer såsom HIV-infektion förelåg hos flera av de smittade. Ursprunget till smittan anses vara en nötkreatursbesättning där en person infekterades och sedan spred smittan vidare (Figur 1). Tuberkulos är inte ovanligt hos nötkreatur i Storbritannien och alla besättningar tuberkulintestas regelbundet.

MISSTANKE OM FÅGELINFLUENSA/NEWCASTLESJUKA

En värphönsflock i Sydsverige spärrades i början av oktober på grund av misstanke om fågelinfluensa eller newcastlesjuka. En kraftig nedgång i äggproduktion och foderkonsumtion följde av ökad dödlighet föranledde misstanken. Efter obduktion och virologisk analys kunde dock misstankarna avfärdas. Vidare utredning pågår och en av de möjliga orsakerna bedöms preliminärt kunna vara rödsjuka.

TSE-PROVTAGNING PÅ FÅR

Under oktober månad infördes TSE-provtagning vid slakt av alla får över 18 månaders

Foto: ANTHONY BROWN

ålder. Det är viktigt att slakterierna noga följer givna instruktioner för provtagning och inskickande så att analyserna och hanteringen av slaktkropparna kan förlöpa så smidigt som möjligt. Vanliga orsaker till fördröjning i systemet är att provet är felaktigt uttaget, att djurets identitet inte är korrekt angiven eller, i förekommande fall, att remissen inte är korrekt ifylld eller saknas.

VIKTIGT FÖRHINDRA PRRS-SPRIDNING TILL SVERIGE

Bland sjukdomar hos gris är det förutom salmonella framför allt PRRS (Porcine reproduction and respiratory syndrome) som man fruktar att få in i landet. Kostnaderna för besättningar som drabbas av PRRS är höga och

FIGUR 1. I Storbritannien har sex personer konstaterats smittade av *Mycobacterium bovis*. Ursprunget anses vara en nötbesättning där en person infekterats och spridit smittan vidare.

■ ■ Telefonnumret till SVAs epizootologjour är 018-67 40 01.

■ ■ Detta nummer kan enbart användas då SVAs växel är stängd, dvs utanför ordinarie arbetstid. Epizootijournaler ger råd och hjälp till veterinärer vid misstanke om epizootisjukdom. Provsvar eller allmänna råd kan inte ges på detta nummer.

beräknas årligen till drygt 2 500 kronor per sugga i produktion. Kraven för import av grisar regleras av Jordbruksverkets författningssamling och Sveriges tilläggsgarantier inom EU. Kraven för import från Danmark gäller bland annat *Leptospira pomona*, PEDV (porcine epidemic diarrhoea virus) och PRRSV där det räcker med en undersökning. Djuren skall dessutom testas för salmonella vid två olika tillfällen.

Till följd av bristen på förmedlingsgrisar övervägde en lantbrukare nyligen att importera 250 smågrisar från Danmark. I Danmark är PRRS utbredd och salmonellatrycket är betydligt högre än i Sverige. Den planerade importen ställdes slutligen in, dels till följd av att den nödvändiga provtagningen blev allt för kostsam, dels tack vare många olika organisationers engagemang i frågan, dess etik och dess möjliga ekonomiska konsekvenser. Det är viktigt att myndigheter, branschorganisationer och enskilda personer har en beredskap och utvecklar en strategi för att bemöta liknande risksituationer i framtiden.

ÅLHERPES PÅVISAT I SVERIGE

Herpesvirus hos ål har för första gången påvisats i Sverige. Fyndet har gjorts i svensk kustzon hos viltlevande ål. Troligen har viruset spridits med migrerande ål. Viruset kan förekomma under lång tid i ålen utan att den visar tecken på sjukdom. Vid stress, hantering, dålig vattenkvalitet osv, bryter sjukdomen ut.

Första symtomen är blödningar på bukfenorna. Senare uppkommer även punktformiga

blödningar i huden på buken och på gällocket (Figur 2). Viruset påverkar också gälarna och ger där skador i form av blödningar, ödembildning och i senare skede även celldegeneration – nekros framför allt i bindväven. Ofta ses även svullen lever och njure till följd av ödem. Om andra fiskarter kan utveckla sjukdom eller vara bärare av viruset är i dagsläget okänt. Sjukdomen förekommer i Asien och flera europeiska länder, framför allt i ålodlingar. Någon verklig terapi mot sjukdomen finns inte. Viruset uppvisar en tropism för bindvävsceller (fibrocyter, -blaster). Sjukdomen gynnas av vattentemperatur över 20°C.

VACCINATION MOT FÅGELINFLUENZA I DJURPARKER

Under våren har en del djurparker inom EU fått tillstånd av kommissionen att vaccinera sina fåglar mot fågelinfluensa. I Sverige har 893 djurparksfåglar av 98 olika arter vaccinerats. Då vaccinet inte är utprovat på alla dessa arter betraktades hela vaccinationsprogrammet inom EU som ett pilotprojekt varför omfattande serologisk provtagning har utförts.

Analys har utförts avseende förekomst av antikroppar mot H5. Av de sera som togs ut före vaccinationen var 678 av 741 negativa medan 63 var positiva. De fåglar som hade serologiska reaktioner var 41 flamingos, sju strutsar samt 15 övriga fågelarter. Av sera uttagna efter vaccinationen hade 90,8 procent av 642 sera en antikroppshalt som förmodas ge ett skydd mot fågelinfluensa. Av de 59 prov som var negativa (9,2 procent) var tolv från strutsar (80 procent av alla strutsar), tio från hjälmpärlehöns (28 procent) och 14 från humboldtpingviner (19 procent). Analysen har utförts och sammanställts av SVA.

I slutet av augusti redovisade de tolv länder inom EU, som ingått i vaccinationskampanjen, sina resultat. Det var i stort sett samma resultat som i Sverige. Pingviner och strutsfåglar svarar dåligt på vaccineringen men strutsar i andra länder som fått vaccin av ett annat fabrikat visade bättre resultat.

De kommersiella fågelinfluensavaccin som finns tillgängliga förorsakade inga biverkningar på de cirka 30 000 fåglar som vaccinerades. De flesta fåglar bildade antikroppar i en mängd som antas skydda mot fågelinfluensa efter två vaccinationer. Det immunologiska svaret är beroende av administrationsätt, dos och fågelart. ■

FIGUR 2. Degenerativa förändringar på gälarna i samband med påvisat herpesvirus hos ål.

FOTO: ANDERS ALFJORDEN, SVA.